Valtiovarainministeriö NEUVOSTORAPORTTI VM2022-00184

EUS Järvenpää Soila(VM), Paasikallio Kasper(VM) 07.04.2022

Asia

Ecofin-neuvoston 5.4.2022 ja Euroryhmän 4.4.2022 kokoukset, Luxemburg; Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 05.04.2022

Neuvostossa keskusteltiin Ukrainan kriisin talous- ja rahoitusnäkökohdista. Ukrainan valtiovarainministeri kertoi sodan talousvaikutuksista ja korosti lisäpakotteiden sekä Ukrainan tukemisen jatkamista. Komissio kertoi lyhyesti sodan talousvaikutusarvioista ja totesi, että kevätennusteen yhteydessä arvioidaan myös jäsenvaltiokohtaisia vaikutuksia sekä päivitetään ohjeistusta vuodelle 2023. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostui valmius sanktioiden lisäämiseen/tiukentamiseen. Ukrainan lisätukeminen sai myös kannatusta, samoin koordinoidut ja kohdennetut toimet sodan talousvaikutusten lieventämiseksi sekä Venäjän energiariippuvuuden vähentämiseksi.

Ministerit keskustelivat eurooppalaisesta kehitysrahoitusjärjestelmästä, erityisesti toimista Ukrainan tukemiseksi. Instituutiot (komissio, EBRD, EIP) korostivat puheenvuoroissaan EU-yhteistyön merkitystä. Neuvostossa hyväksyttiin myös EU:n yhteiset linjaukset G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokoukseen sekä lausunto kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean kokoukseen sekä annettiin talous- ja rahoituskomitealle mandaatti muuttaa niitä tarvittaessa.

Lainsäädäntöasioissa globaalista minimiverotasosta (pilari 2) ei saavutettu yleisnäkemystä Puolan vastustuksen vuoksi. Puheenjohtaja ei kertonut jatkoaskeleista. Muissa asioissa komissio tiedotti rahoituspalvelu-lainsäädännön täytäntöönpanon tilanteesta.

Euroryhmässä keskusteltiin Ukrainan sodan talousvaikutuksista euroalueella keskittyen erityisesti nopeutuneeseen inflaatioon. Lisäksi vaihdettiin näkemyksiä digitaalisesta eurosta, erityisesti yksityisyyteen liittyvistä kysymyksistä ja mm. rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä. EKP:n vaihtoehdoista tietosuojatakeiksi suosituimmaksi osoittautui ns. selektiivinen yksityisyys. Lisäksi keskusteltiin euroalueen asuntomarkkinoiden tilasta ja saatiin katsaukset yhteisen valvonta-mekanismin ja yhteisen kriisinratkaisuneuvoston viimeaikaisesta toiminnasta. Toukokuun alussa järjestetään ylimääräinen virtuaalinen euroryhmän kokous, jossa keskustellaan ehdotuksesta pankkiunionin loppuunsaattamisen työsuunnitelmaksi.

Ukrainan kriisin talous- ja rahoitusnäkökohdat

Kokouksen aluksi kuultiin videoyhteyden kautta Ukrainan valtiovarainministerin näkemyksiä sodan vaikutuksista. Puheessa korostettiin lisäpakotteiden sekä Ukrainan tukemisen jatkamista ja painotettiin suoria avustuksia, EU:n solidaarisuusrahaston luomista, erityisnosto-oikeuksien (SDR) kanavointia IMF:n kautta, suoraa EU:n budjettitukea ja nykyisten pakotteiden parempaa toimeenpanoa.

Puheenjohtaja käytti EU-jäsenmaiden yhteisen vastauspuheenvuoron, jossa se painotti EU:n seisovan Ukrainan rinnalla ja jatkavan työtään lisäpakotteiden kanssa sekä ottavan huomioon ehdotuksen IMF:n erityisnosto-oikeuksista (SDR).

Komission mukaan lisäpakotteita valmistellaan, kuten myös Ukrainan solidaarisuusrahastoa. Komission puheenjohtaja on myös tuonut esiin lisätarpeen normaalille makrotaloudelliselle avulle. EU-talouteen sodan vaikutukset näkyvät epäsuorasti, erityisesti energian hintojen kautta, mutta myös muilla sektoreilla on havaittavissa inflaatiopaineita. Talousvaikutukset kohdistuvat eri tavoilla eri EU-jäsenvaltioihin. Myös kuluttajien luottamus talouteen on laskenut merkittävästi. Komissio antaa osana kevätpakettia arvioita jäsenvaltiokohtaisista vaikutuksista sekä päivitettyä ohjeistusta vuodelle 2023. REPowerEU-ehdotus energiaa koskevista yhteisistä eurooppalaisista toimista annetaan myös toukokuussa. Komissio korosti, että nykyinen tilanne on erilainen kuin pandemiassa ja sen vaikutukset ovat nyt toiset. Lisäksi komission mukaan tulee ottaa huomioon rakenteelliset muutostarpeet, joita jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet tekevänsä energiainfrastruktuurin ja puolustusmenojen suhteen.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa korostui valmius sanktioiden lisäämiseen/tiukentamiseen. Ukrainan lisätukeminen sai myös kannatusta, samoin koordinoidut ja kohdennetut toimet sodan talousvaikutusten lieventämiseksi sekä Venäjän energiariippuvuuden vähentämiseksi. Suomen puheenvuorossa katsottiin, että nyt ei ole aika ekspansiiviselle talouspolitiikalle ja että politiikkatoimien tulee olla hyvin kohdennettuja ja väliaikaisia. Lisäksi siinä pidettiin keskeisenä päästä eroon fossiilisesta energiasta ja tehdä toimia, joilla voidaan tukea talouskasvua.

Puheenjohtaja korosti lopuksi toimien tiukempaa koordinointia sekä pohdintaa taloudellisen kasvumallimme tulevaisuudesta.

Eurooppalainen kehitysrahoitusjärjestelmä – Soveltaminen Ukrainaan

Komissio kertoi julkaisseensa 24.3. tiekartan eurooppalaisen kehitysrahoitusjärjestelmän vahvistamiseksi. Komissio painotti EU:n arvoja ja Team Europe näkökantaa globaalissa toiminnassa sekä EU-toimijoiden välistä koordinaatiota. Ukrainalle on myönnetty hätäapua makrotaloudellisen avun (MFA) kautta 600 milj. euroa sekä 120 milj. euroa suoraa budjettitukea.

Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD) kertoi yhteistyön pelaavan hyvin Euroopan investointipankin kanssa lukuisissa yhteisprojekteissa. Ukrainaa on tuettu EBRD:n perustamisesta alkaen ja pankki on uudelleenjärjestellyt toimiaan siten, että Ukrainaa voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla. Ukrainan lähialueet ovat myös tärkeitä pakolaiskysymyksen takia. Yhteistyön jatkaminen ja syventäminen on keskeistä ja EBRD toivoo jäsenvaltioiden tukea asian suhteen. Euroopan investointipankki (EIP) korosti merkitystään EU:n ulkopolitiikan instrumenttina ja pankki pyrkiikin lisäämään vaikutustaan ja toimintaansa, erityisesti kentällä, EU:n ulkopuolella. EIP:n kautta on tuettu Ukrainaa jo lähes 700 milj. eurolla. EIP:n mukaan yhteistyö eri kehitysinstituutioiden ja -toimijoiden kanssa on olennaista.

G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksen sekä IMF:n kevätkokouksen valmistelu: EU:n yhteiset linjaukset G20-kokousta varten ja lausunto kansainväliselle valuutta- ja rahoituskomitealle (IMFC)

Asiakohdassa hyväksyttiin EU:n yhteiset linjaukset G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokoukseen sekä lausunto kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean kokoukseen sekä annettiin talous- ja rahoituskomitealle (EFC) mandaatti muuttaa niitä tarvittaessa. Lisäksi keskusteltiin koordinaatiosta kv. kokouskäytäntöihin liittyen.

Direktiivi monikansallisia konserneja koskevan maailmanlaajuisen vähimmäisverotustason vahvistamisesta Euroopan unionissa

Puheenjohtaja kertoi vastanneensa jäsenvaltioiden esiin nostamiin huoliin liittyen mm. täytäntöönpanoaikatauluun, siirtymäkauden pituuteen ja siirtymäkauteen liittyvien ylimpien emoyksiköiden määrään. Lisäksi OECD-ratkaisun pilarien 1 ja 2 linkistä on tarkoitus antaa julkilausuma.

Komissio tuki puheenjohtajan kompromissiehdotusta ja painotti molempien pilarien tärkeyttä.

Kaikki puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot Puolaa lukuun ottamatta tukivat puheenjohtajan kompromissiehdotusta. Myös Suomi tuki puheenjohtajan kompromissiehdotusta.

Puola vastusti ehdotuksen hyväksymistä, sillä Puolan mielestä OECD-ratkaisun pilareiden 1 ja 2 tulee säilyä pakettina. Puolan mielestä on oikeudellisesti mahdollista sitoa pilarit toisiinsa, eikä julkilausuma ole tällainen oikeudellisesti sitova väline. Puola totesi, ettei se voi tukea pilari 2:n voimaantuloa ilman takeita pilari 1:n voimaantulosta.

Asiakohdassa ei saavutettu yleisnäkemystä Puolan vastustuksen vuoksi. Puheenjohtaja ei kertonut jatkoaskeleista.

Suomen edustajat (Ecofin)
Valtiosihteeri Maria-Kaisa Aula ja virkamiesvalmistelu

<u>Euroryhmä 4.4.2022</u>

1. **Euroalueen makrotaloudellinen tila ja näkymät: Ukrainan sodan aiheuttamat lyhyen ja keskipitkän aikavälin talousvaikutukset euroalueella ja viimeaikainen inflaatio- ja valuuttakurssikehitys**

Euroryhmän kokouksessa keskusteltiin Ukrainan sodan vaikutuksista euroalueen talouteen. Sodan vaikutukset näkyvät selvästi energian ja yhä enemmän myös elintarvikkeiden hinnoissa ja toimitusketjujen katkeamisissa. Tämä luo epävarmuutta hallitusten, kansalaisten ja yritysten kannalta. Talouskasvun hidastumiseen liittyen euroryhmä painotti, että epävarmuuden vuoksi finanssipolitiikan on oltava ketterää ja reagoitava muuttuviin tilanteisiin. Epävarmuudesta huolimatta on huomioitava, että kriisin alkaessa oltiin tilanteessa, jossa euroalueen sisäinen elpyminen on vahvaa. Tämä tarkoittaa, että useimmissa euroalueen maissa odotetaan edelleen positiivisia kasvulukuja vuodelle 2022.

Euroalueen inflaation kiihtymisen takana on erityisesti energian hintojen nousu. Komissio ja EKP eivät ole vielä havainneet merkkejä toisen kierroksen vaikutuksista euroalueella, mutta samalla

todettiin, että useammassa euroalueen maassa palkkaneuvotteluja käydään vasta loppuvuonna. Euroryhmä ja instituutiot seuraavat asiaa tarkasti. Toisaalta nähtiin myös, että jos palkat eivät nouse, kotitalouksien ostovoima kärsii. Kokouksessa nostettiin esiin monia vaihtoehtoisia keinoja, joilla näitä vaikutuksia lievennetään, erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevien osalta. Keskipitkällä aikavälillä siirtymä vaihtoehtoisiin energialähteisiin tapahtuu huomattavasti aiemmin arvioitua nopeammin, mikä korostaa painavaa tarvetta edistää investointeja julkisella ja yksityisellä sektorilla.

Puheenjohtajan johtopäätöksissä korostettiin, että on tärkeää koordinoida jäsenmaiden kesken politiikkatoimia, josta on hyviä kokemuksia pandemian ajalta.

2. Digitaalinen euro – näkemystenvaihto

Euroryhmän asialistalla oli lisäksi näkemystenvaihto digitaalisesta eurosta, erityisesti yksityisyyteen liittyvistä kysymyksistä ja muista poliittisista tavoitteista, kuten rahanpesun ja terrorisminrahoituksen estämisestä. EKP esitti vaihtoehtoja asianmukaisten tietosuojatakeiden rakentamiseksi. Euroryhmä oli yhtä mieltä siitä, että digitaalisen euron suunnittelussa tulee huomioida yksityisyydensuoja ja noudattaa laajempia politiikkatavoitteita sekä estää digitaalisten eurojen käyttö perusteettomiin tarkoituksiin.

Valikoivan yksityisyydensuojan mallia (*selective privacy*) voitaisiin käyttää yksityisyyden suojan mahdollistamiseksi vähemmän riskialttiissa ja pienemmissä liiketoimissa. Kokouksessa nk. valikoiva yksityisyydensuoja, jossa yksityisyys vaihtelisi transaktion koon mukaan, sai eniten tukea. Puheenvuoroissa esitettiin myös tukea sen selvittämiseksi, rajoittuuko offline-toiminnallisuus vähäarvoisiin maksuihin lähellä toisiaan. Tämä voisi parantaa digitaalisen euron ja sen helppokäyttöisyyden tavoitteita ja mahdollisesti parantaa hankkeen kokonaismenestystä. Myös Suomi korosti puheenvuorossaan valikoivan yksityisyydensuojan mallia, joka jättäisi mahdollisuuden myös digieuron offline-toimintojen hyödyntämiselle.

Digitaalinen euro on euroryhmän agendalla jälleen kesäkuussa, jolloin keskustelu keskittyy rahoitusvakauskysymyksiin.

3. Temaattinen keskustelu: asuntomarkkinat euroalueella ja politiikkatoimet

Asialistan kolmantena kohtana oli temaattinen keskustelu asuntomarkkinoiden kehityksestä ja erityisesti asumisen kohtuuhintaisuudesta euroalueella ja siihen liittyvistä politiikkatoimista. Keskustelussa todettiin jäsenmaiden tilanteen olevan hyvin erilainen ja vaihtelevan myös maiden sisällä. Monissa maissa asumisen hinta on huoli erityisesti haavoittuvimpien kotitalouksien osalta, mihin on monissa maissa vastattu esim. tarjontapuolen toimilla. Yhteisiä politiikkaviestejä tilanteesta on kuitenkin vaikea löytää, johtuen maiden erilaisuudesta.

Suomi korosti puheenvuorossaan mm. suomalaisten asuntovelallisten hyvää kykyä lainojensa takaisinmaksuun sekä alueellisten seikkojen vaikutusta asuntojen hintoihin.

4. Tilannekatsaus pankkiunionista, ml. raportointi toiminnallisista näkökohdista

Lopuksi EKP:n hallintoneuvoston puheenjohtaja ja yhteisen kriisinratkaisuneuvoston puheenjohtaja esittivät säännölliset tilannekatsauksensa koskien yhteisen valvontamekanismin ja yhteisen kriisinratkaisuneuvoston viimeaikaista toimintaa. Esillä olivat muun muassa pankkijärjestelmän tila nykyisessä geopoliittisessa kontekstissa ja viimeaikaiset Ukrainan kriisiin liittyvät

kriisinratkaisutapaukset. EKP:n mukaan euroalueen pankkisektorin riskit ja Venäjä-altistumat ovat hallinnassa ja suurin osa eurooppalaisten pankkien venäläisistä tytäryhtiöistä on rahoitettu paikallisesti. Keskustelut osoittivat, että pankkien riskien vähentäminen kannattaa monista haasteista huolimatta. Pankkien vastustuskyvystä on tullut talouksiemme valtti, kun vastaamme uusiin haasteisiin.

Euroryhmän puheenjohtaja tiedotti lopuksi, että toukokuun alussa järjestetään ylimääräinen euroryhmän kokous, jossa keskustellaan ehdotuksesta pankkiunionin loppuunsaattamisen työsuunnitelmaksi.

Suomen edustajat (Euroryhmä)

Suomea kokouksessa edustivat valtiosihteeri Maria-Kaisa Aula ja EU-sihteeristön päällikkö Marketta Henriksson (VM).

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
